

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези X Міжнародної конференції
молодих учених та студентів
(18-19 жовтня 2024 р.)**

1 том

ОДЕСА 2024

УДК: 37+78+792.8+008-021.1

Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези X Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 18-19 жовтня 2024 р.). — Т.1. — Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2024. — 341 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Протокол № 4 від 31.10. 2024 р.

Рецензенти:

Мартинюк Тетяна Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри-професор кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Білова Наталія Костянтинівна, кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри музично-інструментальної підготовки Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського».

Матеріали і тези друкуються в авторській редакції.

Технічний редактор Ганна РЕБРОВА

©Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського, 2024

програмності, для якої характерні узагальнена, деякою мірою відсторонена та споглядальна образна природа.

Вероніка БОНДАР

здобувачка другого рівня вищої освіти,
Державний заклад «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»;
науковий керівник: кандидат педагогічних
наук, доцент Тетяна ОСАДЧА

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ХОРОВОМУ СПІВУ

***Анотація.** Автором розглянуто питання формування ціннісних орієнтацій учнів у процесі навчання хоровому співу. На основі аналізу науково-педагогічної літератури автор робить висновок, що ціннісні орієнтації є системою стійких установок особистості, що визначають її ставлення до навколишньої дійсності та спрямованість її діяльності на задоволення вищих потреб і досягнення життєвих цілей. Автор вважає, що знайомлячись з народною пісенною творчістю, з пісенною спадщиною українських композиторів як минулого, так і сучасності, учні збагачують свій духовний світ, розвивають естетичні смаки та формують національну свідомість. Емоційно-естетичне переживання хорових творів сприяє інтеріоризації моральних цінностей учнями та їх інтеграції в систему особистісних орієнтацій.*

***Ключові слова:** хоровий спів, ціннісні орієнтації, морально-духовні якості, особистість, музичне мистецтво України.*

FORMATION OF VALUE ORIENTATIONS OF STUDENTS IN THE PROCESS OF LEARNING CHORAL SINGING

***Abstract.** The author considered the issue of the formation of students' value orientations in the process of teaching choral singing. Based on the analysis of scientific and pedagogical literature, the author concludes that value orientations are a system of stable attitudes of an individual that determine his attitude to the surrounding reality and the orientation of his activities to satisfy higher needs and achieve life goals. The author believes that by getting acquainted with folk song creativity, with the song heritage of Ukrainian composers both past and present, students enrich their spiritual world, develop aesthetic tastes and form national consciousness. The emotional and aesthetic experience of choral works contributes to the internalization of moral values by students and their integration into the system of personal orientations.*

***Keywords:** choral singing, value orientations, moral and spiritual qualities, personality, musical art of Ukraine.*

На сучасному етапі розвитку українського суспільства спостерігається стійка тенденція до зростання ролі мистецтва як інструменту формування всебічно розвиненої особистості. Спрямованість на формування духовної культури, розвиток творчих здібностей та реалізацію індивідуального потенціалу є пріоритетним завданням закладів загальної середньої освіти та позашкільних закладів освіти художньо-естетичного спрямування. Музично-естетична діяльність в закладах освіти відіграє ключову роль у формуванні художнього світогляду, розвитку музично-естетичного смаку та збагаченні духовної сфери особистості. Серед різноманітних музичних дисциплін, вокально-хорове мистецтво традиційно вважається найбільш доступним для широкого кола людей.

Хоровий спів являє собою колективну творчу діяльність, спрямовану на реалізацію музичного задуму через взаємодію диригента та хору, що сприяє розвитку особистості кожного учасника. Участь у хоровому колективі сприяє всебічному розвитку дитини, формуючи її особистість, збагачуючи духовний світ, розвиваючи художньо-естетичні смаки, формуючи ціннісні орієнтації.

Важливість вокально-хорового мистецтва у розвитку людини підкреслювали такі видатні педагоги та митці як А. Авдієвський, М. Дилецький, З. Кодай, М. Колесса, М. Лисенко, Т. Овчиннікова, О. Ростовський, К. Стеценко, К. Пігров та інші відзначали, що хорове мистецтво відіграє ключову роль у вихованні молоді, збереженні культурних традицій і розвитку музичної освіти.

Проблема формування ціннісних орієнтацій особистості є одним з центральних питань філософської, психологічної, педагогічної думки. Поняття «цінність» тлумачиться як сукупність моральних та естетичних норм, що визначають суспільні ідеали і слугують критерієм оцінки поведінки індивіда; позитивне та негативне розуміння речей, подій, духовних витворів суспільства або окремої людини; категорія, що відображає антропологічний, соціальний та культурний вимір явища; категорія, що відображає суб'єктивну значущість об'єктів зовнішнього світу для індивіда, зумовлену його потребами, інтересами та ціннісними орієнтаціями тощо (Трофімов, 2000, с. 67).

І. Бех трактує цінності як систему стійких уявлень про добро і зло, справедливість і несправедливість, які визначають поведінку індивіда та соціальних груп (Бех, 2012, с. 10).

С. Гончаренко визначає ціннісні орієнтації як результат взаємодії особистих потреб і соціальних цінностей (Гончаренко, 1997, с. 367)

С. Драч зазначає, що саме сформовані у індивіда ціннісні орієнтації мають суттєвий вплив на її уміння й навички проектувати своє майбутнє і можуть бути основою для прийняття нею життєво важливих рішень (Драч, 2010, с. 28).

Отже, аналіз науково-педагогічної літератури дозволив зробити висновок, що ціннісні орієнтації є системою стійких установок особистості, що визначають її ставлення до навколишньої дійсності та спрямованість її діяльності на задоволення вищих потреб і досягнення життєвих цілей.

Змістовим ядром ціннісних орієнтацій учнів, на нашу думку, мають стати моральні якості, такі як повага до людської гідності, відповідальність, патріотизм, толерантність, милосердя і величезну роль у формуванні означених якостей відіграють шкільні предмети естетичного циклу - інтегрований курс «Мистецтво», зарубіжна та українська література, а також заняття мистецтвом у позанавчальний час та відвідування позашкільних закладів освіти естетичного спрямування.

Головною метою вокально-хорового навчання є формування гармонійно розвиненої особистості, здатної до глибокого емоційного переживання музики та творчого самовираження. Хоровий спів є ефективним засобом розвитку особистості школяра, який сприяє формуванню його творчого потенціалу, естетичних смаків та громадянської позиції.

В. Молодиченко та М. Білецька зазначають, що хорова музика виконує ряд морально-виховних функцій, серед яких найбільш важливими є:

- світоглядна функція – формування системи моральних цінностей і норм особистості;
- функція традиції – традиції виконують функцію культурної пам'яті, зберігаючи і передаючи духовний досвід суспільства через покоління, адаптуючись до нових соціокультурних реалій.
- цілеспрямовувальна функція – через ціннісні та змістові компоненти визначаються стратегічні цілі виховної діяльності;
- активізувальна функція – стимулює розвиток волевих якостей особистості та мобілізує її внутрішні ресурси;
- компенсаторна функція – забезпечує емоційну декомпресію та когнітивну дистракцію, дозволяючи людині відволіктися від стресових факторів (Молодиченко, Білецька, 2016, с. 77).

Музичне мистецтво володіє величезним морально-естетичним потенціалом. Знайомлячись з народною пісенною творчістю, з пісенною спадщиною українських композиторів як минулого, так і сучасності (Н. Леонтовича, М. Лисенка, Я. Степового, К. Стеценко, Л. Ревуцького, Л. Дичко, М. Скорика та ін.), учні збагачують свій духовний світ, розвивають естетичні смаки та формують національну свідомість. Слід зазначити, що тексти хорових творів несуть в собі глибокий моральний зміст. «Вербова дощечка», «Щедрик», «Котику сіренький», «Дударики», «Зоре моя вечірня», «Думи мої», «Садок вишневий коло хати» та цілий ряд інших хорових творів сприяють формуванню морально-етичних цінностей та розвитку емпатії.

Підсумовуючи зазначимо, що емоційно-естетичне переживання хорових творів сприяє інтеріоризації моральних цінностей учнями та їх інтеграції в систему особистісних орієнтацій.

ЛІТЕРАТУРА

1. [Бех, І.](#) (2012). Духовні цінності як надбання особистості. *Рідна школа*, № 1–2, 9–12.
2. Гончаренко, С. У. (1997). *Український педагогічний словник*. Київ: Либідь.
3. [Драч, С. В.](#) (2010). Ціннісні орієнтації студентської молоді українського суспільства: сутність та динаміка. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*, 2, 26–30.
4. Молодиченко, В., Білецька, М. (2016). Вплив української духовної музики на процес формування ціннісних орієнтацій старших підлітків. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*, 2 (17), 75–79.
5. Трофімов, Ю. Л. (2000). *Психологія: підручник для студ. вузів*. Київ: Либідь.

ЛІ КАЙЦЗЯНЬ,

здобувач другого рівня вищої освіти
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського;
науковий керівник
Олена РЕБРОВА

ХОРЕОГРАФІЧНИЙ ОБРАЗ ЯК ХУДОЖНЬО-МЕНТАЛЬНИЙ РЕСУРС КОМПОЗИЦІЙНО-ПОСТАНОВОЧНОЇ ТВОРЧОСТІ

Хореографічний образ – основа творчості балетмейстера-постановника. Творча ідея балетмейстера може виникати завдяки різним чинникам. Специфічна художня ментальність хореографії ґрунтується на особливому типі хореографічного мислення, що поєднує різні модуси уявлень: музичних, платично-інтонаційних, зорових, кінестетичних, життєво-реалістичних. Це й відрізняє такий тип художнього мислення від мислення музиканта, актора, митця. Феномен художньої ментальності з погляду О. Ребрової (2023) – таке явище, що охоплює «...просторові та часові координати розвитку мистецтва, що певним чином позначається на особливому досвіді його осягнення, спілкування та створення» (Реброва, 2023, с.285). Виходячи з цього, в проєкції на творчу особистості художня ментальність це не лише тип образного мислення, а й відповідний тип художнього сприйняття. Якщо мислення хореографа-постановника є достатньо ризомним, нелінійним, то й здатність сприймати явища, що стають основою хореографічного образу також є нелінійним. Балетмейстер одразу відчуває всі складні властивості образу, його характер, специфічні рухи, міміку. Інколи одразу виникає уявлення щодо музичного супроводу. Воно може бути неконкретним, умовним, або, навпаки, щось знайоме, що сприймається за ознаками

Специфічні риси прояву артистизму виконавця-співака.....	47
Ху Сяоя	
Розвиток артистизму студентів музично-педагогічних спеціальностей у фаховій підготовці.....	50
Горбатюк О.	
Інтерпретаційна компетентність як компонент професійної підготовки викладача бандури.....	53
Клещуков В.	
Специфіка мовленнєвої компетентності фахівців та її формування в межах професійної підготовки майбутніх викладачів хореографії.....	55
Лін Цзюань, Демидова М.	
Developing the perception of music by romantic composers in future piano teachers.....	58
Янь Веньмей, Горожанкіна О.	
Особливості виконавської інтерпретації творів композиторів-романтиків у творчості китайської піаністки Ван Юйцзя.....	59
Бондар В.	
Формування ціннісних орієнтацій учнів у процесі навчання хоровому співу.....	61
Лі Кайцзянь	
Хореографічний образ як художньо-ментальний ресурс композиційно-постановочної творчості.....	64
Ван Цзялун	
Своєрідність підготовки майбутніх учителів мистецтва до застосування проєктних технологій.....	66
Александрова Н.	
Жанрово-стильова стратегія підготовки майбутніх музикознавців до педагогічної діяльності в закладах музичної освіти.....	68
Ван Бін, Вороновська О.	
Художньо-естетичний потенціал хореографічного мистецтва.....	69
Ван Юньцзе, Демидова М.	
Content and structure of future vocal teachers' self improvement.....	73
Дун Цзінлі, Кьон Н.	
Інноваційні технології розвитку музичних здібностей школярів на уроках музичного мистецтва.....	74
Жао Хуей	
The structure of musical and auditory imagination of a future teacher of on the saxophone.....	76
Ло Шуї, Демидова М.	
The structure of technical skills of the future bachelor of musical art as a psychological procedural category.....	77
Чжуан Цзінь	
Conceptual foundations of improvisation in scientific research.....	79
Карпов, А., Кьон Н.	